

سیالو گرافی

تاریخ : یکشنبه 1386/10/02

تعریف سیالو گرافی و تاریخچه

- آزمایش رادیولوژیک غدد بناگوشی و تحت فکی و مجرای آنها را با تزریق ماده ی حاجب گویند.
- در سال 1904 carpy با تزریق جیوه به داخل غده ی پاروتید خارج شده از بدن اولین سیالوگرام را انجام داد و بعد آرسیلین اولین سیالوگرافی را با تزریق بیسموت بر روی انسان زنده انجام داد و از سال 1926 سیالوگرافی با ماده ی حاجب قابل قبول مانند لیپودل متداول گشت .

آناتومی غدد بزاقی

سه جفت غدد بزاقی به نامهای

- غدد بناگوشی یا {parotid. G}
- غدد تحت فکی {submandibular.G}
- غدد زیر زبانی {sublingual.g} در مجاورت حفره دهان وجود دارند که بزاق را ترشح کرده و حاوی انزیم گوارشی پتیلاز میباشد که در هضم مواد غذایی کمک میکنند.

غده ی بناگوشی

بزرگترین غده ی بزاقی است که در زیر قوس زایگوما ،جلو و زیر گوش قرار دارد که مجرای ترشحي ان استنسون به طول 5 سانتیمتر جلوي عضله ی ماستر در مقابل دومین دندان آسیاب بزرگ بالا بر روی پاپیلاي کوچک ترشحات خود را به حفره ی دهان می ریزد .

غده ی تحت فکی

در دو طرف گردن در حاشیه ی داخلی فك پایین بین تنه ی فك پایین و استخوان هیوونید قرار دارد و مجرای ترشحي ان وارتون به طول 5 سانتیمتر در دو طرف دیواره ی زیر زبانی بر روی پاپیلاي کوچک قرار دارد .

غده ی زیر زبانی

کوچکترین غده ی بزاقی در قسمت جلوي کف دهان بر روی عضله ی مایلوهایوید قرار دارد و مجرای ترشحي ان رینوس نام دارد .

رینوس ها ممکن است به هم متصل شده و مجرای واحد بارتولین را ایجاد کنند که اگر این مجرا با مجرای وارتون {مجرای غده ی زیر فکی} ارتباط داشته باشد در این صورت آزمون سیالوگرافی از این ناحیه ممکن خواهد بود .

سیالو گرافی و نحوه ی انجام آن

- رادیوگرافی مقدماتی جهت ارزیابی سنگ ، کالسیفیکاسیون و عوامل تابش در یکی از وضعیت های روبرو ابلیک و یا نیمرخ انجام میگردد .

- بیمار روی تخت رادیولوژی می خوابد و مدخل مجرای ترشحي با اسپری لیدوکایین یا گزیکلکایین بی حسی داده می شود و در برای پیدا کردن مجرای ترشحي غدد از لیمو ترش همراه با فشار در سیالوگرافی از مواد حاجب روغنی مثل لیپیدول یا پانتو پاک ویا از مواد حاجب محلول درآب مثل اروگرافین 76% به میزان 2 ml- استفاده میشود که تنها عارضه آن تورم غدد بزاقی به مدت 24 ساعت بعد تزریق است که بعضی از رادیولوژیستها با استفاده از اسید سیتريك ماده حاجب رابعد ازآزمایش خارج میکنند .

در بررسی غدد تحت فکی ماده ی حاجب در مجرای wharton و در غدد بنا گوشه در مجرای stenson تزریق می شود .
استفاده می کنیم .

نحوه ی تزریق مواد حاجب

پس از یافتن مجرا با دیلاتور یا متسع کننده مدخل مجرا با ظرافت متسع شده و سپس با میله های پروب مجرا کنار زده می شود و کاتتر سیالوگرام داخل آن قرار میگیرد پس از تزریق ماده ی حاجب از پنبه های لوله ای شده دندان پزشکی برای جلوگیری از پراکندگی بزاق در اطراف مجرا استفاده می شود چون این روش باعث جذب بهتر ماده ی حاجب می شود .

نکته ی مهم

کاتتر تا پایان آزمایش داخل مجرا باقی می ماند و بیمار حین اکسپوز حداثا مکان نباید زبان خود را حرکت دهد.

پرتونگاری از غدد بزاقی با روشهای اختصاصی

پرتونگاری یا به وسیله ی:

۱. فلوروگرافی (TV)

۲. OPG یا {Orthopantomography} انجام میگیرد .

سایر نما های پرتونگاری برای غدد

1- غدد پاروتید

■ PA_AP {ترجیحا تانژانسیل}

■ LAT

■ LAT.Oblique به حالت خوابیده یا نشسته

2- غدد تحت فکی

• axial

• axial.oblique

• lateral

• lateral.oblique

1- غدد پاروتید

وضعیت های روبرو را بهتر است به طریقه ی تانژانسیل انجام داد و در AP سر 5-10 درجه به طرف نیمه ی مخالف و در PA سر به طرف نیمه ی مورد نظر می چرخد و تمرکز اشعه بالای زاویه ی فکی صورت میگیرد.

LATERAL : وضعیت نیمرخ مشا به نیمرخ فک پایین با تمرکز اشعه بر روی زاویه ی فکی می باشد .

LAT.Oblique: در این حالت دو نیمه ی فک از روی هم جدا می شوند که در این وضعیت سر و صورت در وضعیت نیم رخ ثابت شده و سپس تیوپ 25 درجه به طرف سر می چرخد و تمرکز اشعه زیر زاویه ی فکی است .

2- غدد تحت فکی

برای نماهای اگزیمال و اگزیمال ابلیک از فیلم ها ی اکلوزال استفاده می شود و تمرکز اشعه به صورت IS

AXIAL: پس از قرار گرفتن فیلم ارواره ای داخل دهان و ثابت شدن آن بین دندان ها .گردن کشیده و سر کاملاً به عقب رانده شده و تمرکز اشعه در حد فاصله بین تنه فک پایین بر فیلم عمود می شود.

AXIAL,Oblique: در این حالت سر و صورت به سمت نیمه ی مخالف خم شده وچانه بالا آمده و تمرکز اشعه زیر زاویه ی فکی می باشد.

LATERAL و ATERAL Oblique: مشابیه سیالو گرافی پاروتید است با این تفاوت که بیمار با فشار چوب ابرسانگ یا انگشتان اشاره و میانی بروی زبان باعث پایین آمدن نسج نرم کف دهان و در نتیجه خارج شدن غده ی تحت فکی از زیر پوشش تنه ی فک پایین می شود.که به این عمل مانور ایگنور می گویند. **Igleure manouvre** . {

اندیکاسیون سیالوگرافی

- بزرگ شدن متناوب غدد بزاقی، تنگی، انسداد، اتساع مجاری ترشحي، تغییرات ثانویه ی ناشی از تروما و تومور های خوش خیم و بد خیم و سنگهای بزاقی در صورتی که بعد از سیالو گرافی، ct گرام انجام گیرد اندیکاسیون ها عبارت خواهد بود از:
- تشخیص افتراق تومورهای پاروتید و تحت فکی و ارزیابی میزان گستردگی تومورها قبل از عمل جراحی

تهیه و تنظیم: مهدی نعیمی